

MOLLY OLDFIELD

WSZYSTKO, CO CHCESZ WIEDZIEĆ

Genialne pytania i proste odpowiedzi na każdy dzień roku

**WSZYSTKO,
CO CHCESZ
WIEDZIEĆ**

Dla Arla, Alby'ego i mojego BFG – trzech
najwspanialszych istot pod słońcem.

Z całego serca

M.

WSZYSTKO, CO CHCESZ WIEDZIEĆ

MOLLY OLDFIELD

Tłumaczenie: Agnieszka Szling

znak emotikon

Kraków 2026

KILKA SŁÓW DO CZYTELNIKA

Zanim rozpoczniemy wyprawę przez wiele pytań zawartych w tej książce, trzeba najpierw coś wyjaśnić.

Część odpowiedzi jest oparta na faktach, inne na opiniach autorki lub osób współtworzących książkę.

W rzeczywistości w niektórych informacje i opinie się przeplatają.

Warto pamiętać, że fakty czasem się zmieniają – na przykład Pluton

był kiedyś uznawany za planetę, ale w 2006 roku naukowcy ostatecznie zdecydowali, że powinien być nazywany planetą karłowatą. Dlatego jeśli czytasz książkę napisaną przed 2006 rokiem i niezaktualizowaną, każde zdanie, w którym mowa o planecie Pluton, wprowadza w błąd, choć w chwili powstania było prawdziwe. Dorośli również mogą czasami coś źle zrozumieć albo zmienić zdanie – nauka nie kończy się wraz z opuszczeniem szkoły! Poglądy przedstawione przez autorkę i współtwórców książki są ich osobistymi stanowiskami, treść została dokładnie sprawdzona i według najlepszej wiedzy była prawdziwa w momencie pierwszej publikacji w 2026 roku. Jeśli jednak chcesz wykorzystać te informacje, dobrze będzie, jeśli je sprawdzisz samodzielnie, najlepiej pod czujnym okiem dorosłego. Autorzy oraz wydawcy nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody wynikające z wykorzystania – w tym niewłaściwego – zawartych w książce treści.

A teraz ruszajmy w fantastyczną podróż!

SPIS TREŚCI

STYCZEŃ	8–27
LUTY	28–47
MARZEC	48–67
KWIECIEŃ	68–87
MAJ	88–107
CZERWIEC	108–127
LIPIEC	128–147
SIERPIEŃ	148–167
WRZESIEŃ	168–187
PAŹDZIERNIK	188–207
LISTOPAD	208–227
GRUDZIEŃ	228–247

WPROWADZENIE

Ta piękna książka rozpoczęła się jako podcast pod tytułem *Everything Under the Sun* (Wszystko pod słońcem). Dzieci nagrywają swoje pytania i wysyłają je do mnie, a ja co tydzień wybieram trzy i na nie odpowiadam. Często pomagają mi w tym specjaliści w danej dziedzinie.

Co rano otwieram skrzynkę mejlową i znajduję w niej pytania od dzieci z całego świata. Pytają o wszystko.

Czy płetwale błękitne potrafią rozmawiać z orkami?

Jakie dźwięki wydaje żyrafa?

Który dinozaur był największy?

Ile plastiku znajduje się w oceanach?

Kim byli pierwsi artyści?

Kim w ogóle był pierwszy człowiek w ich rodzinie?

To świetny sposób na pogodny początek dnia.

Chciałam się podzielić podcastową radością w książce, i oto jest! *Wszystko, co chcesz wiedzieć* zawiera 366 pytań – wszystkie pochodzą od dzieci i zostały wysłane do programu – po jednym na każdy dzień roku plus dodatkowe na rok przestępny.

Zachwycamy się naszym światem
i wszystkim, co go otacza.

Dowiedz się od ilustratora książek obrazkowych
i gawędziarza Olivera Jeffersa, dlaczego ludzie tworzą
sztukę. Sprawdź, jak szef kuchni Heston Blumenthal
tłumaczy, dlaczego jedzenie smakuje inaczej,
gdy jesteśmy przeziębieni, a młodziężowa działaczka
na rzecz ochrony przyrody Bella Lack – dlaczego
drzewa są tak ważne.

Strony tej książki aż kipią dziecięcą ciekawością
i zachwytem. Mam nadzieję, że ją pokochasz. Marzę, aby
okazała się przydatna również dla rodziców, nauczycieli,
dziadków, chrzestnych i innych dorosłych, którzy są
zasypywani pytaniami przez dzieci albo może sami chcą
się dowiedzieć czegoś nowego.

Niech ciekawość zaprowadzi cię dzisiaj
w cudowne miejsce!

Z miłością

Molly

STYCZEŃ

1

2

3

4

5

6

7

8

1

10

11

12

13

14

15

16

STYCZEŃ

17
CZY NA ŚWIECIE JEST WIĘCEJ
DZIEWCZYNEK CZY CHŁOPCÓW?

18
CZYM SIĘ RÓŻNI JAGUAR
OD LAMPARTA?

19
JAKIE DŹWIĘKI WYDAJE ZEBRA?

20
DLACZEGO TYGRYSY MAJĄ
PASKI?

21
CZY CĘTKI LAMPARTA
SĄ ZAWSZE TAKIE SAME?

22
Z CZEGO SĄ ZBUDOWANE
WŁOSY?

23
JAK DŁUGO MUSZĘ
ZAPUSZCZAĆ WŁOSY, ŻEBY BYŁY
TAK DŁUGIE JAK ROSZPUNKI?

24
JAK DZIAŁA ROWER?

25
Z CZEGO SĄ ZROBIONE
FARBY?

26
JAK POWSTAJĄ KOLORY?

27
CZY JEDZENIE SERA
POWODUJE ZŁE SNY?

28
PO CO NAM PALCE U STÓP?

29
PO CO LUDZIOM
PAZNOKCIE U STÓP?

30
KTÓRA PLANETA W NASZYM
UKŁADZIE SŁONECZNYM BYŁA
PIERWSZA?

31
OD JAK DAWNA TRWA
BURZA NA JOWISZU?

CZY PŁETWALE BŁĘKITNE POTRAFIĄ ROZMAWIAĆ Z ORKAMI?

Orki rozmawiają ze sobą za pomocą gwizdów, kliknięć i nawoływań. Płetwale błękitne wydają bardzo głośne, niskie dźwięki, które rozchodzą się pod wodą na tysiące kilometrów. Orki i płetwale błękitne brzmią zupełnie inaczej, więc trudno sobie wyobrazić, żeby ze sobą rozmawiały. To tak, jakby się próbować dogadać z owcą!

Czy wiesz, że orki wcale nie są wielorybami? To tak naprawdę delfiny – najwięksi przedstawiciele delfiniej rodziny. Setki lat temu żeglarze, widząc, że orki atakują wieloryby, nadali im nazwę „morderców wielorybów”, z czasem zmieniono ją na „mordercze wieloryby” (w języku angielskim nadal funkcjonuje to określenie). Teraz nazywa się je orkami, co jest dużo mniej mylące!

Orki i płetwale błękitne żyją we wszystkich oceanach świata, a każda grupa ma swój niepowtarzalny język.

Płetwal błękitny podczas wędrówek w pobliżu Islandii może się natknąć na orki „mówiące” jednym językiem, a w okolicach Antarktydy na grupę orzek „mówiącą” zupełnie inaczej!

2

CO MUSI ZROBIĆ MALUTKI PAJĄCZEK?

W piosence Malutki Pajączyk wspina się po rynnie! Potem, kiedy pada deszcz, zostaje zmyty. Musi poczekać na suchą i słoneczną pogodę, żeby znowu się wspiąć. Pajączyk z piosenki to kątnik domowy, więc kiedy robi się zimno i deszczowo, szuka ciepłego i przytulnego miejsca wewnątrz. Choć często można go spotkać w wannie, rzadko tam trafia przez odpływ. Po prostu wpada do wanny, a jej powierzchnia jest zbyt śliska, żeby mógł się wydostać!

Czasami pajęczycy składa jaja w domu, może się z nich wykluć około 60 pajęczków. Zazwyczaj jednak składa jaja na zewnątrz, w pobliżu cegieł lub kamieni.

3

**JEŚLI PAJĄKI
WYDAJĄ DŹWIĘKI,
TO JAKIE?**

Prawdopodobnie ich nie słyszysz, ale niektóre pająki naprawdę wydają dźwięki! Syczą, mruczą i brzęczą. Wszystkie te odgłosy powstają wtedy, kiedy pająki pocierają o siebie szczecinki na swoim ciele. Aby przyciągnąć samice, samce pajaków z rodziny pogońcowatych śpiewają na leśnej ściółce, uderzając odnóżami o liście leżące na ziemi, co brzmi jak pomruk. Pająki nie mają uszu, ale i tak słyszą! Dzięki specjalnym włoskom na odnóżach czują wibracje i w ten sposób odbierają też dźwięki.

4

DLACZEGO MAMY CZOSNKOWY ODDECH, A NIE MAKARONOWY LUB JABŁKOWY?

Czosnek zawiera substancje chemiczne zwane związkami siarki. Kiedy jesz czosnek, trafiają one do twojej krwi. Dla krwi to bardzo zdrowe, ale niekoniecznie dobre dla oddechu! Siarka zawarta w czosnku razem z krwią krąży w ciele, a gdy dociera do płuc, wydychasz jej zapach. Nie da się go usunąć myciem zębów, bo związki chemiczne zawarte w czosnku znajdują się we krwi, a nie w ustach. Nie masz makaronowego ani jabłkowego oddechu, ponieważ ani makaron, ani jabłka nie zawierają nieprzyjemnie pachnących związków siarki, które są w czosnku.

KTÓRY DINOZAURO POJAWIŁ SIĘ NA ZIEMI JAKO PIERWSZY?

PRZY WSPARCIU DOKTORA DAVIDA BUTTONA

Najwcześniejsze znane nam dinozaury żyły na półkuli południowej, czyli w tej części naszej planety, która znajduje się na południe od umownej linii zwanej równikiem. Należały do nich *Eoraptor*, który żył około 230 milionów lat temu tam, gdzie dziś leży Argentyna, *Saturnalia*, występujący w tym samym okresie na terenie dzisiejszych Brazylii i Zimbabwe, oraz *Nyasasaurus*, który zamieszkiwał obszar dzisiejszej Tanzanii około 243 milionów lat temu.

6

KTÓRY DINOZAURO BYŁ NAJMNIEJSZY?

Najmniejszym raptorem był *Microraptor*. Był wielkości gołębia i żywił się małymi ssakami, owadami, ptakami i rybami.

Najmniejszym tyranozaurem był *Dilong*.

Żył 60 milionów lat wcześniej niż *Tyrannosaurus rex* i ważył zaledwie 11 kilogramów – mniej więcej tyle samo co jamnik!

7

**KTÓRY DINOZAURO
BYŁ NAJWIĘKSZY?****PRZY WSPARCIU PROFESORA PAULA BARRETTA**

Trwają dyskusje na temat tego, który dinozaur był największy, ale o ten tytuł walczy kilku kandydatów. Być może najbardziej oczywistym zwycięzcą jest *Argentinosaurus*, który mógł ważyć nawet 70 tysięcy kilogramów. To mniej więcej tyle samo co 12 dorosłych samców słoni afrykańskich! Istniało jednak wiele innych, naprawdę ogromnych dinozaurów, takich jak *Dreadnoughtus* i *Patagotitan*. Sądzimy, że ich waga była zbliżona – minimum 60 tysięcy kilogramów!

9

DLACZEGO PAWIANY MAJĄ GOŁE PUPY?

Zgrubienia skóry pokrywające pupę pawiana nazywane są nagniotami pośladkowymi. Działają jak poduszka podróżna, więc wygodnie się na nich siedzi. Pawiany nawet śpią na siedząco, właśnie dzięki twardym pośladkom!

8

ILE JEST ZWIERZĄT NA ŚWIECIE?

PRZY WSPARCIU DOKTORA
NICKA CRUMPTONA

Niełatwo to policzyć, a naukowcy wciąż odkrywają nowe gatunki, ale zakładamy, że może ich istnieć od 10 do 100 milionów.

Nawet gdyby próbować policzyć wszystkie owady żyjące w pobliżu twojego domu, byłoby to bardzo trudne! Na Ziemi istnieje prawdopodobnie ponad 5 milionów gatunków owadów, ale do tej pory odkryto tylko około miliona. Może pewnego dnia to ty zostaniesz naukowcem lub naukowczynią, którzy odkryją nowy gatunek!

10

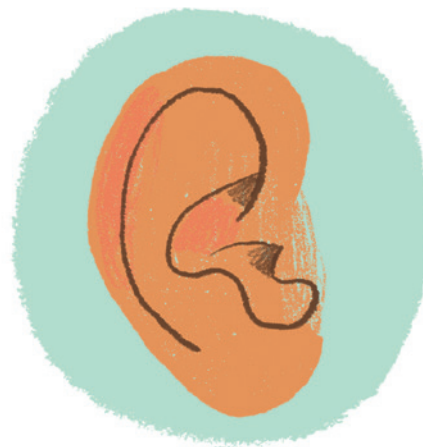
DLACZEGO KARNEGIA OLBRZYMIA MA RAMIONA?

Karnegia olbrzymia to rodzaj kaktusa. Rośnie barrrrrrdzo powoli! Ramiona zwykle zaczynają jej wyrastać, gdy ma od 70 do 100 lat. Niektóre karnegie mogą mieć nawet do 25 ramion, a innym nie wyrastają wcale. Ramiona prawdopodobnie pozwalają wypuścić pąki większej liczbie kwiatów, dzięki czemu powstaje więcej młodych karnegii! Ich kwiaty rozwijają się tylko na jedną noc i pachną jak melony!

11

SKĄD SIĘ BIERZE WOSK W USZACH?

W naszych uszach znajdują się małe narządy zwane gruczołami, które wytwarzają woskowinę uszną. Wosk powstaje wewnątrz ucha i powoli przesuwa się do małżowiny, czyli zewnętrznej części ucha. Następnie zwykle sam wypada. Woskowina nawilża uszy, zapobiega ich infekcjom oraz oczyszcza je z kurzu i brudu.

12

DLACZEGO, KIEDY PADA DESZCZ, JEST TAK DUŻO ŚLIMAKÓW?

PRZY WSPARCIU JONATHANA ABLETTA

Większość ślimaków prowadzi nocny tryb życia, co oznacza, że wychodzą tylko po zmroku. Czasami jednak pokazują się też w ciągu dnia, jeśli pada deszcz. Ślimaki robią tak, żeby utrzymać wilgoć skóry i nie wyschnąć, ponieważ podczas wytwarzania śluzu tracą dużo wody.

Aby zapobiec jej utracie w gorące i suche dni, ślimaki często chowają się w swoich muszlach. Niektóre tworzą także lepkie korki ze śluzu, którymi zatykają wejścia muszelek.

13

JAK ROŚNIEMY?

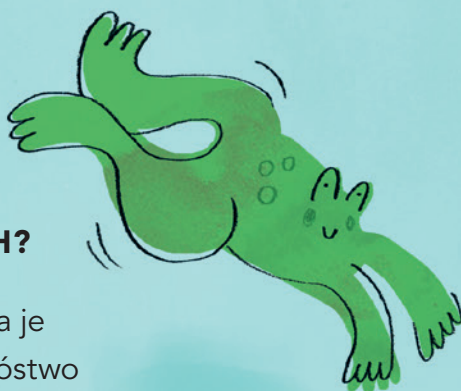
Dzieci są trochę jak rośliny! Potrzebują wody, jedzenia, świeżego powietrza i ciepła, by urosnąć. Plus dużo przytulania i zabawy! Nasze ciała wytwarzają substancje chemiczne zwane hormonami, które przekazują sygnały do mięśni, kości, stawów, serca, płuc i układów innych narządów, które dają nam energię, by nasze ciała rosły.

14

DLACZEGO ŻABY SKACZĄ PO LIŚCIACH LILII WODNYCH?

Żaby żyją na lądzie, ale zwykle można je spotkać w pobliżu wody, gdzie jest mnóstwo owadów do zjedzenia. Lilie wodne rosną w wodzie, więc są świetnym miejscem na żabi odpoczynek. Brzegi liści wystają nad powierzchnię, dzięki czemu unoszą się na wodzie, nawet gdy siedzą na nich żaby! Żaba może przesiadywać na jednym liściu godzinami, zanim nagle podskoczy, by złapać owada do zjedzenia.

15

JAK DŁUGO ŻABY MOGĄ PRZEBYWAĆ POD WODĄ?

Żabie dzieci, zwane kijankami, mogą oddychać pod wodą, ponieważ mają skrzela. Kiedy kijanka staje się żabą, jej skrzela zanikają, jednak większość dorosłych żab może spędzić pod wodą długi czas, oddychając przez skórę.

Skóra żaby z jeziora Titicaca jest mocno pofałdowana i pomarszczona, ma więc dużą powierzchnię i dzięki temu może czerpać więcej tlenu. To pozwala żabie spędzać pod wodą dowolną ilość czasu – nawet całe życie!

To niestety koniec bezpłatnego fragmentu.
Zapraszamy do zakupu pełnej wersji książki.